Hahner Péter

# Eörsi már hozzászólt

VISSZHANG - L. évfolyam 23. szám, 2006. június 9.

Az Ungváry Krisztián cikke (*A beszervezés és az útibeszámoló. Tudósok az állambiztonság célkeresztjében*, *ÉS,* 2006/20.) miatt kirobbant vitában Eörsi István már évekkel ezelőtt állást foglalt. Azt hiszem, érdemes meghallgatnunk a véleményét, amelyet Zárt térben című kötete (Bp. 2003, Noran) 106-107. és 186-187. oldalán találhatunk meg:

"1989-ben még nem sejtettük, milyen nehézségekkel járhat, ha magunkra és szeretteinkre vonatkoztatjuk József Attila megállapítását: "...elegendő harc, hogy a múltat be kell vallani." Aki erre képtelen, az semmiképp sem őrizheti meg életének gyors változásokon és töréseken is átívelő folyamatosságát. Az értelmiség 1989-ben gyökeres fordulatot hirdetett, vagyis szakított a rendszerrel, amelyet túlnyomó többsége támogatott korábban. Csakhogy egy rossz lelkiismeretű társadalom képtelen arra, hogy bevallja múltját. Így hát vagy saját viselt dolgait, vagy az elsülylyedt rendszert kell megszépítenie. Van, aki mindkettőt egyszerre csinosítja. E tevékenységét azonban fölöttébb megnehezítik a korszak besúgótörténetei és feljelentési mondakörei. Ezek tisztázása ilyen körülmények közt a politikai elit ellenállásába ütközik. E történetek változatai tehát felderítetlenül kószálnak köztünk, némelyek halálos mérget lövellnek szét, mások csak viszketőport vagy könnygázt, de egyik sem áraszt rózsaillatot...

Ma már, annyi évvel a pártállam bukása után az efféle ügyek sokat veszítettek drámai töltésükből. Nem alakult ki olyan elfogadott erkölcsi normarendszer, amelynek alapján elítélhető vagy igazolható az együttműködés a diktatúra titkosszolgálataival vagy igazságügyi hatóságaival. Besúgásra, feljelentésre szinte bárki számára található mentség és magyarázat. Ugyanis az olyan társadalomban, amelynek szellemi vezetői együttműködtek egy diktatúrával, erkölcsi szempontból nehezen különböztethetők meg egymástól az együttműködés nyilvános és eltitkolt módozatai. A politikai osztály és az ezt kiszolgáló médiaértelmiség és hivatalnoki kar ezért a demokráciában viruló személyiségi jogok szentségére hivatkozva mindenkor megtalálja a varázsformulákat, amelyek kihúzzák az erkölcsi ítéletek méregfogát, pontosabban: az erkölcsi szemléletet jogi páncélba kényszerítve hatástalanítják."

Szavait felidézte:

**Hahner Péter**